

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՎԱԾՆԵՐ

Առարարյան Ս. Բ.—Գանիել Վարուժան (ծննդյան 100-ամյակի առթիվ)	3
Առնեսինյան Հ. Գ.—Պարույր Սեակի բանասիրական ժառանգությունը (ծննդյան 60-ամյակի առթիվ)	18
Լսրոնկ Ս. Կան (Արլուսելի)—Ազաթանգեղոսի բնագրի պատմությունից	28
Րատսնդո՞վ Յոու. Գ. (Մոսկվա)—Եվրոպական ծովահենության դեմ հայ վաճառականության պայքարի պատմությունից (Սիամի անգլիական ծովահենային կազմակերպության կողմից «Նոր Երուսաղեմի» և Սանկտա Կրուզի» հափշտակված կապակցությունը) (ոուսերեն)	35

ՀՈՒՎԱԾՆԵՐ ԵՎ ՀԱՂՈՐԳՈՒՄՆԵՐ

Հովհաննիսյան Ս. Գ.—Հայ գրողների Կովկասյան ընկերության հիմնադրման պատմությունից	43
Հակոբյան Մ. Դ.—Մաթեոս Մամուրյանի անհայտ ծածկանունը	54
Շտիկյան Ս. Ա.—Մկրտիչ Պեղիթաշլյանի երգիծական մի բանաստեղծության մասին	61
Ջիջյան Թ. Զ.—Գիտական իմացություն մեթոդների համակարգը Գավիթ Անհաղթի աշխատություններում	71
Խանլարյան Լ. Ա.—Առարել Գավրիլեցու աղբյուրներից մեկը	82
Փոլազյան Ա. Պ.—Քրդերը և ռազմաքաղաքական անցքերը Ատրպատականում X դարի առաջին կեսին (ըստ արաբական աղբյուրների)	87
Թոռլաբյան Բ. Գ. (Սոչի)—Համշենահայերի բնակարանային համալիրը	93
Թոռուսյան Գ. Բ.—Գրաբարի վերլուծական ժամանակները	105
Փալիազյան Վ. Հ.—Առևտրաարհեստագործական հարկը Սեֆյան տերության մեջ XVI դարում և նրա վերացման հանդամանքները	113
Ամիրջյան Ս. Գ.—Տարաս Նեշենկոյի հայ ծանոթները (ոուսերեն)	123
Սահակյան Թ. Գ.—Անկարայի 1921 թվականի պայմանագիրը և Կիլիկիայի հայերի սակատագիրը (ոուսերեն)	132
Յակոբյան Ս. Լ. (Լենինգրադ)—Գանձասարի վանքը և խաչարները. փաստեր և հերյուրանքներ (ոուսերեն)	146
Կլոզալյան Լ. Տ. (Լենինգրադ)—Իրանական միջնադարյան հախճաասլերը եղվարդի Աստվածածին տաճարի դմբի թմբուկի վրա (ոուսերեն)	153

Բ Ա Ն Ա Վ Ե Ճ

Պեարոսյան Ս. Գ.—Սարգուրի II-ի անդրսեանյան արշավանքի երթուղու շուրջ	175
--	-----

Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Նանփան Մայիսյանցի նամակները Գալուստ Տեր-Մկրտչյանին (հրատարակում՝ Ա. Հ. Զաքարյանի)	185
ՍՍՀՄ ԳԱ արևելագիտության ինստիտուտի լենինգրադյան բաժանմունքի հավաքածուի սամարական շնագրատյանի պատասխանը (ոուսերեն)	205

Գ Ր Ա Խ Ո Ս Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Բաղդիշյան Գ. Կ.—Հ. Գ. Մուրադյան, Հայոց լեզվի պատմական քերականություն, հ. 1, Հնչյունաբանություն	224
Հոփսեփյան Լ. Ա.—Սարգիս Ա. Սարյան. Ազգական առնչություններ (հայերենի ազգակցությունը հնդեվրոպական բույր լեզուների հետ)	229
Բիլագո՞վ Լ. Ն.—Լուիս Վանդեն Բերգե և Լեոն Գե Մեյեր, Ուրարտու, Հայկական լեոնաշխարհի մոտացված մշակույթը	230

ԳԻՏԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԱ

Կարապետյան Ս. Գ.—Խրիստոփորի ձորահովտում գտնվող պատմաճարտարապետական հուշարձանները և դրանց նորահայտ արձանագրությունները	233
Ջորանյան Պ. Ա.—Վրացական ՍՍՀ ԳԱ «Մացնե» («Լրաբեր») հանդեսի կովկասագիտական-արևելագիտական նյութերը (1981—1982 թթ.)	239

СО Д Е Р Ж А Н И Е

С Т А Т Ь И

Агабабян С. Б. — Даниэл Варужан (к 100-летию со дня рождения)	3
Бахчнисян Г. Г. — Филологическое наследие Паруйра Севака (к 60-летию со дня рождения)	18
Эсброк М. ван (Брюссель) — Из истории текста Агафангела	28
Барсегов Ю. Г. (Москва) — Из истории борьбы армянского купечества против европейского пиратства в XVII в. (в связи с захватом «Нового Иерусалима» и «Санта Круз» английской пиратской организацией из Сиам) (на русском языке)	35

С Т А Т Ь И И С О О Б Щ Е Н И Я

Оганнисян С. Г. — Из истории основания Кавказского общества армянских писателей	43
Акопян М. Н. — Незвестный псевдоним Маттеоса Мамуряна	52
Штикиян С. А. — Об одном сатирическом стихотворении Мкртчича Пешикташляца	61
Джиджян Р. З. — Система методов научного познания по Давиду Анахту	71
Ханларян Л. А. — Один из источников труда Аракела Даврижеци	82
Поладян А. П. — Курды и военно-политические события в Атрпатакане в первой половине X века (по арабским источникам)	87
Торлакьян Б. Г. (Сочи) — Жилой комплекс амшенских армян	93
Тосунян Г. Б. — Аналитические глагольные времена грабара	105
Папазян В. А. — Торгово-ремесленный налог в Сефевидском государстве в XVI веке и обстоятельства его упразднения	113
Амирян С. Г. — Армянские знакомства Тараса Шевченко (на русском языке)	123
Саакян Р. Г. — Анкарский договор 1921 года и судьба клинкийских армян (на русском языке)	132
Якобсон А. Л. (Ленинград) — Гандзасарский монастырь и хачкары: факты и вымыслы (на русском языке)	146
Гюзальян Л. Т. (Ленинград) — Иранские средневековые изразцы на купольном барабане храма Богородицы в Егварде (на русском языке)	153

Д И С К У С С И И

Петросян С. Г. — К маршруту засеванского похода Сардури II	175
--	-----

П У Б Л И К А Ц И И

Письма Степана Малхасянца Галусту Тер-Мкртчяну (публикация А. А. Закаряна)	185
Фрагмент самаритянского Пятикнижия в собрании ЛО ИВАН СССР (публикация А. С. Жамкочяна, на русском языке)	205

Р Е Ц Е Н З И И

Багдишян Г. К. — О. Д. Мурадян. Историческая грамматика армянского языка, т. I. Фонетика	224
Овсепян Л. С. — Саркис С. Сарьян. Языковые связи (Родство армянского с другими индоевропейскими языками)	229
Биягов Л. Н. — Л. ван ден Берге, Л. де Мейер. Урарту: забытая культура Армянского нагорья	230

Н А У Ч Н А Я И Н Ф О Р М А Ц И Я

Карапетян С. Г. — Историко-архитектурные памятники Хрхапорского ущелья и их нововыявленные надписи	233
Чобанян П. А. — Кавказоведческо-востоковедческие материалы «Вестника» АН Грузинской ССР («Маце», 1981—1982 гг.)	239

CONTENTS

ARTICLES

Aghababian S. B.—Daniel Varouzhan (on his birth centenary)	3
Bakhchinian H. G.—Parouyr Sevak's Philological Heritage (on his 60th birth anniversary)	18
Esbroeck M. van (Brussels)—From the History of the Text of Agathangeghos	28
Barseghov Yu. G. (Moscow)—From the History of the Campaign of Armenian Merchants against European Piracy in the 17th c. (in the connection with the capture of the „New Jerusalem“ and „Sancta Crus“ by English Pirate Organization from Siam) (in Russian)	35

REPORTS

Hovhannissian S. G.—From the History of the Foundation of the Caucasian Society of Armenian Writers	43
Hakopian M. N.—Mattheos Mamoorian's Unknown Pseudonym	52
Shtikian S. A.—About a Satirical Verse of Mekertich Beshigtashlian	61
Jijian R. Z.—David Anbaght's System of Methods for Scientific Cognition	71
Khanlarian L. A.—One of the Sources of Arakel Davrizhetsi's Work	82
Poladian A. P.—The Kurds and the Military-political Events in Atrpatakan in the first half of the 10th c. (according to Arab sources)	87
Torlakian B. G. (Sochi)—The Residential Complex of Hamshenite Armenians	93
Tossunian G. B.—The Analytical Tenses of Grabar (Old Armenian)	105
Papazian V. H.—Trade and Crafts Tax in the Sefevide Kingdom in the 16th c. and the Circumstances of Its Abolition	113
Amirian S. G.—The Armenian Acquaintances of Taras Shevchenko (in Russian)	123
Sahakian R. G.—The Ankara Treaty of 1921 and the Fate of the Cilician Armenians (in Russian)	132
Yakobson A. L. (Leningrad)—The Monastery of Gandzassar and the Khachkars: Facts and Fiction (in Russian)	146
Guzalian L. T. (Leningrad)—Iranian Medieval Tiles on the Cupola Drum of Astvatsatsin Church in Yeghvard (in Russian)	153

DISCUSSION

Petrossian S. G.—On the Itinerary of the Trans-Sevan Expedition of Sardour II	175
---	-----

PUBLICATIONS

Stepan Malkhassiants' Letters to Galoust Ter-Mekertchian (publication of A. A. Zakarian)	185
A Samaritan Pentateuch Fragment in the Collection of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the USSR Academy of Sciences (publication of A. S. Jhamkochian)	205

BOOK REVIEWS

- Baghdishian G. K.—H. D. Mouradian. Historical Grammar of Armenian, vol. 1, Phonetics 224
- Hovsepian L. S.—Sarkis S. Saryan. Language Connections (Kinship of Armenian with Sister Indo-European Languages) 229
- Biyagov L. N.—Louis van den Berghe, Leon de Meyer. Urartu: A Forgotten Culture of the Armenian Plateau 230

SCIENCE NEWS

- Karapetian S. G.—The Historico-Architectural Monuments in the Gorge of Kherkapor and Their Newly-found Inscriptions 233
- Chobanian P. A.—Topics on Caucasian and Oriental Studies in the „Bulletin“ of the Georgian Ac. sci. („Matsneh“, 1931—1982) 239

Տեխ. խմբագիր Լ. Ա. Ազիզբեկյան

Խմբագրչան Բազմեն՝ Երևան—19, Մարշալ Բագրամյանի պող., 24-Գ, Եևւ. 58—18—72

Адрес редакции: Ереван—19, просп. Маршала Баграмяна, 24-Г, тел. 58—18—72.

Address: 24-G Marshal Baghramian av., Yerevan, Armenia, USSR; tel. 58-18-72

ՎՖ 06034   Հրատ. 6106   Պատվեր 384   Տպարանակ 1500

Հանձնված է արտադրության 10.04. 1984 թ., ստորագրված է տպագրության 3.07. 1984 թ.:

Տպագրական 15,5 մամուլ, պայմանական 21,7 մամուլ, հրատ. 20,56 մամուլ:

Քուղթ № 1, 70×116՝

Կենր 1 ս. 30 կոպ.:

ՀՄՍՀ ԳԱ հրատարակչության Երևանի տպարան, Երևան, Մարշալ Բագրամյանի պող., 24

ВФ 06034.   Изд. 6106.   Заказ 384   Тпраз 1500.

Сдано в набор 10.04.1984 г.

Подінсано к печати 3.07.1984 г.

Бумага № 1, 70×108¹/₁₆, печ. 15,5 л., усл. 21,7 л., изд. 20,56 л. Цена 1 р. 30 к.

Типография Издательства АН АрмССР, Ереван, просп. Маршала Баграмяна, 24.